

Katherine Mansfield

LA VIDA DE LA VIDA

SOBRE L'OFICI D'ESCRIURE

Edició i introducció de Marina Porrás

Traducció i epíleg de Marta Pera Cucurell

 Angle Editorial

LA VIDA DE LA VIDA

EL FAR

51

Els fragments dels diaris es reproduïxen
amb el permís de l'editorial L'Avenç.
Es van publicar a Katherine Mansfield, *Diaris*,
traducció de Marta Pera Cucurell. Barcelona, 2018.
Angle Editorial vol agrair expressament la col·laboració
de L'Avenç per fer possible aquesta edició.

© Marina Porras Martí, per l'edició i la introducció

© Marta Pera Cucurell, per la traducció i l'epíleg

© 9 Grup Editorial, per l'edició

Angle Editorial
c. Mallorca, 314, 1r 2a B
08037 Barcelona
T. 93 363 08 23
www.angleeditorial.com
angle@angleeditorial.com

Primera edició: juny de 2022

ISBN: 978-84-19017-20-8

DL B 10133-2022

Imprès a Romanyà Valls, SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni la seva incorporació a un sistema informàtic, ni la seva transmissió en cap forma ni per cap mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

Katherine Mansfield

LA VIDA DE LA VIDA

Sobre l'ofici d'escriure

Edició i introducció de Marina Porrás

Traducció i epíleg de Marta Pera Cucurell

 Angle Editorial

Taula

- 9 **Les màscares de Katherine Mansfield,**
per Marina Porras
- 65 **LA VIDA DE LA VIDA**
- 67 I. Nova Zelanda, 1907–1908
- 71 II. Anglaterra i França, 1913–1915
- 81 III. Bandol (Riviera francesa), desembre de 1915 –
abril de 1916
- 95 IV. Cornualla, estiu de 1916; Londres, 1916 – 1917
- 103 V. Bandol; París, gener–abril de 1918
- 113 VI. Cornualla, maig – juliol 1918
- 119 VII. Londres, juliol 1918 – agost 1919
- 131 VIII. Ospedaletti (Riviera italiana), octubre de 1919 –
gener de 1920
- 145 IX. Menton (Riviera francesa), gener–abril de 1920;
Hampstead (Londres), maig–juliol
- 151 X. Menton amb Ida Baker, setembre–desembre de 1920
- 177 XI. Menton amb Murry, desembre de 1920 – maig de
1921
- 179 XII. Suïssa, maig de 1921 – gener de 1922
- 193 XIII. París, febrer–maig de 1922
- 199 XIV. Londres, París, Fontainebleau, agost de 1922 –
gener de 1923
- 211 **Esclats del que podria ser,** per Marta Pera Cucurell

Les màscares de Katherine Mansfield

En una carta al seu marit, Katherine Mansfield escriu: «No vull que em despatxis dient que és una obra mestra». Estaven separats i ella treballava a un ritme frenètic, com va fer sempre que va poder. Notava que ell, que era editor i crític literari, no l'estava ajudant com calia. Ella li havia enviat un dels seus contes i exigia, colèrica, que l'hi discutís, que el criticqués, que la corregís. Conec molt pocs escriptors tan poc vanitosos com Mansfield, tan conscients de les seves limitacions i amb tantes ganes de superar-les. Mansfield sabia que escriure bé costa molt i que ho aconseguia poques vegades. L'objectiu principal de la seva vida, i s'hi va dedicar d'una manera obsessiva, era que la seva literatura resistís el pas del temps. Fins i tot quan ja era una autora reconeguda, estava convençuda que tenia poques pàgines que fossin veritablement bones,

que no es poguessin millorar. Tenia una capacitat de resistència i una tossuderia admirables.

Per culpa de la vida que li va tocar, Mansfield té una imatge literària molt injusta. Jo mateixa hi vaig entrar amb un escepticisme que era culpa del seu mite i dels meus prejudicis. Sabia que era un nom important de la narrativa breu anglesa. Sabia que es movia al voltant del cercle de Bloomsbury, sempre sota l'estela inevitable i pesada de Virginia Woolf, i que l'envoltava l'aura mítica que acompanya els escriptors que moren joves. Mansfield va viure trenta-quatre anys, i els últims cinc els va passar voltant pel Mediterrani, buscant un alleujament per als seus pulmons tacats de tuberculosi. Amb aquests antecedents m'imaginava que em trobaria una simbolista fràgil, que m'embarfaria amb una prosa carregada d'al·legories i metàfores. No podia estar més equivocada.

La imatge de Mansfield com a escriptora mística és una mentida que ens fa llegir-la malament. Va tenir la desgràcia de patir una malaltia que l'anava xuclant i ofegant, i el dolor li va canviar el caràcter. Mansfield era una dona enèrgica, atrevida, poc convencional, que es va abocar amb alegria a una existència bohèmia i alliberada. L'ambient anava a favor seu: va viure l'època esclatant de Londres

a principis del segle xx. Va fer-se un lloc al refinat cercle de Bloomsbury, i va parlar de tu a tu amb els escriptors més importants de la seva generació. Tots ells la descriuen com una dona agosarada, tirànica i cruel a estones, amb un sentit de l'humor excessiu i perillós. Mansfield tenia una personalitat forta i estava disposada a defensar-la. Però va estar sempre molt sola, greument malalta, va perdre un germà a la guerra i va aguantar una relació tremendament complicada amb el seu marit.

Tot plegat va posar el seu jo de dona alliberada contra les cordes. La imatge que s'havia construït no li servia per anar pel món. Veia com els seus coetanis avançaven i ella no els podia seguir el ritme. Patia tant que les ganes de fer mal es van convertir en por de fer mal. La malaltia la va estovar. El patiment, deia, era el regal que li havia ensenyat a mirar el món amb amor. Aquesta mirada amorosa i compassiva és al centre dels seus millors relats, però també és la culpable dels seus pitjors defectes com a escriptora. La sensibilitat de Mansfield, tan lloada i celebrada, no és tan natural a la seva personalitat ni tan central al seu talent. La Mansfield esotèrica és una ficció construïda pels esforços desesperats que va fer per sobreviure i sostinguda per la lectura que es va promoure després de la seva

mort. No hi havia res místic en ella que la medicina contemporània no hauria curat.

Tinc gravada la manera com Mansfield va anar ocupant-me espai al cervell quan vaig començar a llegir els seus contes. La seva literatura funciona per infiltració, les atmosferes i els escenaris creixen a cada pàgina. Els seus personatges arrossegueuen sentiments transcendents com si carreguessin un pes molt lleuger. Mansfield, sigil·losa i desconfiada, veu amb molta subtilesa el caràcter humà. Detecta de seguida la ferida de la gent, el que no acaba d'encaixar. També veu que el mal del seu temps és la hipocresia: la distància entre l'aparença i la realitat. Com que la diferència entre el que són realment i el que projecten de cara enfora és tan gran, quan els personatges de Mansfield es miren al mirall no es veuen a ells mateixos, veuen «la persona del mirall».

Mansfield, com els seus personatges, és una barreja alquímica entre la fragilitat desemparada i la força més descomunal. A les seves pàgines hi ha el rastre d'una intel·ligència dura i anàrquica, gairebé destructiva: «Hi ha, us ho juro, en tots nosaltres, en allò millor de tots nosaltres, hi ha alguna cosa que s'incorpora d'un salt i crida "aaah!" d'alegria només de pensar en la destrucció». Mansfield viu i escriu des d'aquest principi. Intueix que hi ha una força

molt salvatge i natural en el desig de derruir les convencions. Sacsejar el que en aparença és inamovible li provoca un plaer sàdic.

Escriure era l'única manera que Mansfield tenia de mirar-se al mirall i que el reflex no li retornés una desconeguda. Però, com saben totes les senyores, fan falta moltes disfresses per arribar a una imatge real. Mansfield va ser una experta del carnaval. Provava constantment veus noves, cossos nous, màscares noves. Tenia la capacitat camaleònica d'assumir la identitat de la persona amb qui estava parlant o de la cosa que estava mirant. Sabia llegir el caràcter dels seus amics, i s'hi adaptava quan els escrivia. Ella sempre és ella, però una mica diferent depenent de la persona a qui escriu. Només hi ha una personalitat fixa a la seva vida: la dona que escriu. Mansfield trobava una seguretat fonda en el fet d'adreçar-se a un amic o a ella mateixa sobre el paper.

Si les cartes ens ensenyen les màscares públiques de Mansfield, els diaris ens ensenyen la col·lecció privada. Tenim la sensació, diu Virginia Woolf sobre aquests diaris, que estem escoltant algú que es parteix en dos i parla amb si mateix. Els diaris expliquen la relació difícil que tenia amb la seva solitud. Se'n va queixar tota la vida, però també reco-

neixia que quan estava millor era quan estava sola: «La quantitat d'alegria, minuciosa i delicada, que obtinc contemplant la gent i les coses quanestic sola és, senzillament, enorme —de fet, només tinc “diversió perfecta” amb mi mateixa». I malgrat això, sent rancúnia cap a la gent que és incapaç de valorar la companyia i la vitalitat: «Confesso que en una reunió a l'hora del te no puc sofrir que algú digui (amb aquella mena de xiuxiueig tímid, com si en fos vergonyosament conscient): “Per a mi molt flux, sisplau”, sense que em vinguin ganes de plorar».

Crec que Mansfield vivia permanentment amb la sensació de quedar-se a mitges. Buscava, i així ho explica als diaris, «la vida de la vida», els pocs moments en què som conscients d'estar vivint de veritat: «Una té certes visions davant de les quals tot el que una ha escrit i tot el que una ha llegit empal·lideix. Aquest moment conté tota la vida de l'ànima». Hi ha una part de Mansfield que vol desfer-se de les màscares. L'altra sap que, si es presentés al món sense disfressa protectora, no duraria ni dos minuts.

Per a Mansfield, la veritat només és possible en instants, restringida en el temps. Així funciona la seva escriptura, per esclats d'intensitat. Per això tenia enveja de Jane Austen i de la seva capacitat

de crear arguments llargs: «aconsegueix que gent moderna i episòdica com jo semblen uns burros molt incompetents». Una de les últimes entrades del diari imita una conversa. L'escriptora parla amb algú i li diu que no es resigni a la idea que la vida ha de ser una cosa inferior al que som capaços d'imaginar, i es projecta en tercera persona: «Sé que això no ho és tot. I com se sap, això? Prenem el cas de K. M. Ha fet, des que en té record, una vida típicament falsa. Però, entre tot això, hi ha hagut moments, instants, esclats, en què ha sentit la possibilitat d'una cosa diferent».

La por de presentar-se sense màscares va fer de Mansfield una dona inescrutable. Tots els qui la coneixien la descriuen com una criatura inabastable, lleugerament allunyada de tot, amb un posat de felí desconfiat i vigilant. L'únic lloc on abaixava la guàrdia era a la literatura. Escrivint volia conquerir un espai íntim, volia entrar a llocs on ella no deixava accedir a ningú. «Té el do terrible de la proximitat» —deia una amiga, descrivint-la atemorida—. «Notes que es pot apropar tant a tu...». A les seves pàgines bones, Mansfield aconsegueix que baixis la guàrdia i, inevitablement, la deixis entrar. I quan s'infiltra al teu imaginari no te la pots treure de sobre.

LA VIDA DE LA VIDA

Diari

Diumenge 16 de maig. París.

La «Vida» de la Vida.

Ahir em vaig comprar un llibre de Henry James i el vaig llegir, com diuen, «fins ben endinsada la nit». No era gaire interessant ni gaire bo, però soc capaç d'obrir-me pas entre pàgines i pàgines de James avorrit i ampul·lós només per aquell xoc sobtat i dolç, aquella violenta esgarrifança de delícia que de vegades em produeix. No dubto que això sigui geni: però hi ha massa quantitat de palla per cada gra aïllat —un gra sorprenentment *raffiné*, això sí.

Una cosa que vull anotar. El seu protagonista, Bernard Longueville, brillant, ric, moreno, àgil, etc., tot i que és un company enginyós, potser és encara més enginyós i més divertit quan està sol, i es guarda les millors coses per a ell mateix. Al marge de tots aquests adjectius, jo soc enginyosa, ho sé, i una bona companya, però sento que el meu cas és exactament com el seu: la quantitat d'alegria, minuciosa i delicada, que obtinc contemplant la gent i les coses quan estic sola és, senzillament, enorme —de fet només tinc «diversió perfecta» amb mi mateixa. Quan veig passar una noia corrent de puntetes com una gallina en el fang, i dic «Vaja, quina bleada», ric

i m'ho passo bé com no ho faria mai amb ningú. El mateix es pot aplicar al meu sentiment pel que anomenem «natura». L'altra gent no es para a mirar les coses que jo vull mirar, i si ho fan, s'hi aturen per complaure'm o per seguir-me la veta o perquè no hi hagi conflicte. Però estic feta d'una manera que, *tan bon punt* estic amb algú, començo a considerar les seves opinions i els seus desitjos, i no es mereixen la meitat de consideració que els meus. No trobo a faltar gens en Jack, ara —no vull tornar a casa, estic bastant contenta de viure aquí, en una habitació moblada, i d'observar. És una pura qüestió de clima, em sembla. (Acaba de passar una autèntica bleda.) La vida amb altres persones es converteix en una taca borrosa: em passa amb en Jack, i, en canvi, és enormement valuosa i meravellosa quan estic sola —els detalls de la vida, la *vida* de la vida.

III. Bandol (Riviera francesa), desembre de 1915 – abril de 1916

Carta a J. M. Murry
9 de desembre de 1915

...Trobo que l'*Oxford Book of English Verse* és molt pobre. Aquest matí, al llit, l'he llegit durant hores. He passat pàgines i pàgines. I si no fos per Shakespeare i Marvell i quatre més, és una pila de falsedats. Musicalment parlant, sembla que ningú ni tan sols entengui què és el cim de la nota, ni com sona. Potser no és que siguin massa «aguts» ni massa «greus»; és una cosa molt més subtil: no toquen la nota en si. Però quan, desesperada, he agafat el llibre dels francesos, per poc he *sautéd* per la *fenêtre* de ràbia. És una mena de galeria interminable de mobles de saló francesos carrinclons a més no poder amb llits de dosser, canelobres i cupidos de

porcellana, tots amb el seu arc i el seu culet. Hi ha excepcions, naturalment. Victor Hugo, per cert, em recorda molt el nostre toro blanc amb un bitllet de tren... al Parnàs.

Diari

22 de gener. [Villa Pauline, Bandol.]

A veure, de debò, què és el que vull escriure? Em demano: ¿soc menys escriptora del que era? ¿És menys urgent, la necessitat d'escriure? ¿Encara em sembla tan natural buscar aquesta forma d'expressió? ¿La parla l'ha feta innecessària? ¿Demano alguna cosa més que relatar, recordar, refermar-me?

De vegades aquests pensaments em mig espanten i gairebé em convencen. Em dic: ara estàs tan realitzada pel sol fet de ser qui ets, d'estar viva, de viure, d'aspirar a un sentit de la vida més gran i a un amor més profund, que allò altre t'ha abandonat.

Però no, en el fons no n'estic convençuda, perquè en el fons el meu desig no havia estat mai tan ardent. Només la forma que escolliria ha canviat del tot. Ja no em preocupa l'aparença de les coses. La gent que vivia o que jo volia introduir en les meves històries ja no m'interessa. Els arguments dels

meus relats em deixen del tot freda. En el cas que aquesta gent existís, i totes les diferències, complexitats i resolucions fossin veritat per a ells..., per què *jo* hauria d'escriure sobre ells? No els tinc a prop. Tots els falsos fils que em lligaven a ells estan tallats.

Ara... Ara vull escriure records del meu país. Sí, vull escriure sobre el meu país fins que, senzillament, exhaureixi el dipòsit. No solament perquè és un «deute sagrat» que pago al meu país perquè el meu germà i jo hi vam néixer, sinó també perquè en els meus pensaments recorro amb ell tots els llocs recordats. Mai no n'estic lluny. Anheło renovar-los escrivint.

Ai, la gent, la gent que hi vam estimar; també vull escriure sobre ells. Un altre «deute d'amor». Ah, vull, per un moment, fer saltar el nostre país incògnit als ulls del Vell Món. Ha de ser misteriós, com flotant. Ha de tallar l'alè. Ha de ser «una d'aquelles illes...» Ho explicaré tot, fins al detall de com grinyolava la panera de la bugada. Però tot s'ha d'explicar amb una sensació de misteri, un fulgor, una resplendor crepuscular, perquè tu, el meu petit sol, t'has post. Tu has descendit per la vora enlluernadora del món. Ara he de fer el meu paper.

Després vull escriure poesia. Sempre em poso a

tremolar al caire de la poesia. L'ametller, els ocells, el petit bosc on ets, les flors que no veus, la finestra oberta on m'aboco i somio que tu et repenges a la meva espatlla, i les vegades que la teva fotografia «sembla trista». Però especialment vull escriure una mena de llarga elegia a tu... potser no en poesia. Ni tampoc en prosa. Segurament en una mena de *prosa especial*.

I finalment vull portar una mena de *quadern de notes mínim* per publicar-lo algun dia. Res més. Ni novel·les, ni relats de problemes, res que no sigui senzill, obert.

Febrer 1916

Records del col·legi

L'aplicació d'en Jack és un recordatori constant per a mi. Per què no estic escrivint, jo, també? Per què, sentint-me tan rica, amb la major part d'això havent-se d'escriure *abans* de tornar a Anglaterra, no m'hi poso? Si tingués el coratge encara que només fos d'empènyer la porta anquilosada i inflada, tot el que hi ha dins és meu. Per què continuo ronsejant? Perquè soc mandrosa, perquè em falta l'hàbit de treball i soc increïblement malgastadora. Realment

és mandra, una mena de mandra immensa —repugnant i indigna.

Ahir pensava en la meva primera joventut *desaprofitada*, tan *desaprofitada*. La meva vida universitària, que en cert sentit és un record tan vívid i ple de detalls, podria no haver contingut mai cap llibre ni cap conferència. Jo vivia en les noies, el professor, aquell edifici gran i bonic³, els focs vius a l'hivern i l'abundància de flors a l'estiu. Les vistes de les finestres, tot el dibuix que es teixia. Ningú no el veia, em semblava, com jo. La meva ment era com un esquirol. Jo arreplegava i arreplegava i amagava per al llarg «hivern», quan redescobriria tot aquell tresor —i si algú s'acostava, m'enfilava corrents a l'arbre més alt, més espès, i m'amagava entre les branques. I experimentava una fascinació tan terrible contemplant en Hall Griffin i tots els seus trucs, pensant en ell mentre era allà assegut, en la seva vida privada, en quina mena d'home era, etc., etc.! (Ens va explicar que ell i el seu germà una vegada van escriure un llarg poema titulat «Lèpica dels Hall Griffin».) Llavors, només en intervals molt rars, alguna cosa esclatava com un llampec entre totes aquestes coses, algun comentari sobre

---

3. Queen's College, Harley Street, Londres.

La Reina Fada de Spenser o la «Isabella, o el test d'alfàbrega» de Keats, i en aquests llampecs jo sempre estava en total desacord amb en Hall Griffin i escrivia a les meves notes: «Aquest home és burro». I en Cramb, el fantàstic Cramb! La figura d'en Cramb era suficient, havia «passat a la història» per mi. Eternament jove i fogós, devorant-se a si mateix contínuament, molt ferotge pel que havia vist, però una mica cec perquè ho havia mirat durant tant de temps. En Cramb caminant amunt i avall a grans gambades em satisfecia del tot. No podria descriure les tempestes d'en Cramb. Només volia asseure'm a escoltar-lo. Cada un dels seus gestos, de les seves aturades quan caminava, tots els seus tons i aspectes són tan vívids per mi com si fos ahir —però de tot el que deia només en recordo algunes frases: «Es va asseure i li va caure la perruca...», «L'Anna Bolena, una noia *pura* i encantadora que sortia per la porta silenciosa cap a la llum i el clamor», i mirant enrere i veient com la coneguda porta es tancava darrere seu, amb un lleu clic com qui diu —definitiu.

¿Però quin relat coherent podria donar de la història de la Literatura Anglesa? I de la Història d'Anglaterra? Cap. Quan penso en *dates* i *èpoques* em venen al cap personatges inadequats —i els

adequats no apareixen.⁴ Quan lleigeixo una obra de Shakespeare vull ser capaç de situar-la en relació al que hi va haver abans i al que va venir després. Em vull imaginar com era llavors Anglaterra, almenys una mica, i quin aspecte tenia aquella gent (tot i que quan escric m'adono que ho puc fer, almenys això darrer), però quan es menciona un home, encara que sigui un home real, no el vull situar a la dreta de Sam Johnson quan hauria d'estar vivint sota l'ombra de Shakespeare. I ho faig sovint.

Des que he arribat aquí, m'he interessat molt per la Bíblia. He llegit la Bíblia durant hores seguides i m'he posat a fer-ho amb el mateix desig. Volia saber si Lot venia poc després de Noè i coses per l'estil. Però tinc l'amarga sensació que aquests fets ja els hauria de saber: haurien de formar part de la meva respiració. ¿Hi ha alguna altra persona adulta tan ignorant com jo? ¿Però per què no escoltava el director que ens feia classe d'Història Sagrada dues vegades a la setmana en comptes de fixar-me en la seva cara, que era molt rodona, d'un vermell fosc

---

4. A la pàgina del costat hi ha una llarga llista de les figures principals de la història de la literatura anglesa, retrocedint a partir del segle XVIII. És evident que Katherine Mansfield havia provat de verificar els seus coneixements. El resultat final és una llista molt corregida però singularment acurada.

amb una mena d'ufanor i tota coberta de venetes vermelles amb una infinitud d'afluents diminuts que li corrien front amunt i es perdien entre l'espessor de cabells blancs? També tenia les mans diminutes, inflades, morades, brillants sota la pell tacada. Jo pensava, mirant-li les mans, que tindria un atac i es moriria de paràlisi... Ens van explicar que era un home molt instruït, però jo no podia evitar imaginar-me'l amb una levita creuada, amb un gran casc blanc d'explorador, un gran mocador blanc penjant del clatell, dret i assenyalant amb un paraigua la seu probable del campament probable d'alguna tribu nòmada a la seva dona, una senyora gran amb el cor delicat que havia d'anar a tot arreu amb un seient de vímet col·locat al llom d'un ase, i les seves dues filles, amb guants de punt i sandàlies, que feien una olor lleu d'una loció contra els mosquits.

Mentre feia classe, jo, asseguda, construïa casa seva, l'omplia: d'americans, de mobles feixucs de banús, d'armaris com petites cúpules i taules amb portes d'elefant regalades per amics missioners agraits... Només vaig tenir contacte amb ell una vegada, quan va demanar que les senyoretetes de l'aula a qui les hagués perseguides un toro salvatge alcessin la mà, i com que ningú no ho feia, jo la vaig alçar (tot i que naturalment no m'havia passat). «Ah», va dir, «em

sap greu, però tu no comptes. Ets una petita salvatge de Nova Zelanda» —afirmació una mica massa rigorosa, ja que un toro salvatge era l'última cosa que et perseguiria anant amunt i avall de Harley Street, Wimpole Street, Welbeck Street, Queen Anne o al voltant de Cavendish Square.

I per què no vaig aprendre francès amb Monsieur Huguenot? Quina oportunitat que vaig perdre! Quin preu que he hagut de pagar! Feia classe en una aula llarga i estreta tota pintada —les parets, la porta, els marcs de les finestres— d'un verd com de reseda tirant a gris. El sostre era blanc, i ben bé a sota hi havia un fris de llargues garlandes serpentejants de flors blanques. A banda i banda de la lleixa de la llar de foc un nen nu feia tentines sota una gran plata de raïm que aguantava sobre el cap. Sota les finestres, molt més avall, hi havia el pati empedrat dels estables, i se sentia, de lluny, el tric-trac dels carros que entraven o sortien, el soroll de l'aigua que feien rajar amb una bomba a un gran cubell, i el picar de peus i els xiulets d'algun jove. L'aula no estava mai gaire il·luminada, i a l'estiu Monsieur Huguenot volia que les persianes estiguessin abaixades fins a mitja finestra... Era un home baix i gras.